

รายงานผลการดำเนินงานตามพันธกิจหลักและการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ปี 2563

ธปท. ได้ดำเนินงานตามพันธกิจหลักและขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เพื่อดูแลระบบเศรษฐกิจการเงินไทยให้มีเสถียรภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่าง ๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอนสูง โดยเฉพาะการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ขณะเดียวกันได้เตรียมความพร้อมให้ระบบเศรษฐกิจการเงินไทยมีการพัฒนาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและพร้อมเข้าสู่บริบทของโลกใหม่ที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวเร่งสำคัญ โดย ธปท. ได้ดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

การดำเนินงานตามพันธกิจหลักเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงินไทยโดยรวม

1. การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน

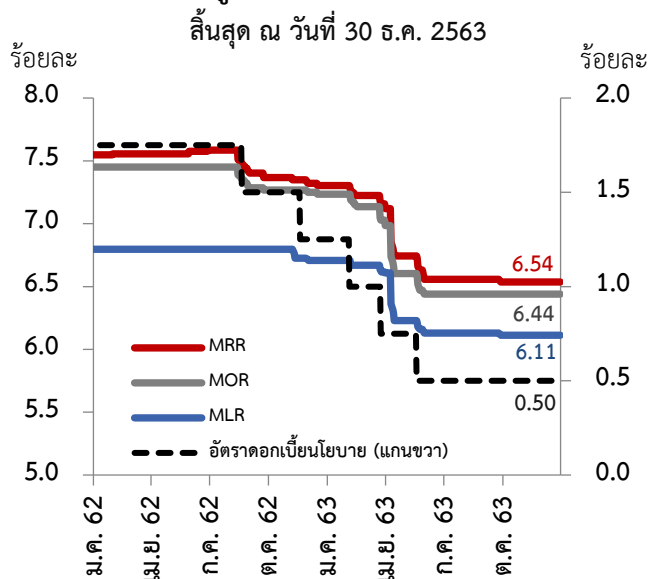
ตลอดปี 2563 เศรษฐกิจไทยเผชิญกับปัจจัยลบหลายประการ โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เศรษฐกิจหดตัวรุนแรงและเสถียรภาพระบบการเงินเปราะบางขึ้น โดยครึ่งปีแรกของปี 2563 กิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ต้องหยุดดำเนินการชั่วคราว ทั้งภาคการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบมากจากมาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศ การส่งออกสินค้าที่ได้รับผลกระทบจากรายได้ของประเทศคู่ค้าอ่อนแอลง การบริโภคภาคเอกชนหดตัวสูงตามการจ้างงาน รายได้ครัวเรือน และความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่อยู่ในระดับต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ และการลงทุนของภาคเอกชนหดตัวสูงตามภาวะอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศ ส่วนครึ่งปีหลังของปี 2563 แม้ว่าเศรษฐกิจไทยทยอยฟื้นตัวขึ้นเป็นลำดับแต่กิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวมยังต่ำกว่าระดับก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และการฟื้นตัวยังคงแตกต่างกันในแต่ละภาคเศรษฐกิจ

จากสถานการณ์ดังกล่าว ธปท. ได้ดำเนินนโยบายการเงินเชิงรุกแบบมองไปข้างหน้า (forward-looking) เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (pre-emptive) ต่อเศรษฐกิจและเสถียรภาพระบบการเงิน โดยผ่อนคลายนโยบายการเงินลงเพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นและสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังการระบอบคลี่คลาย ตลอดจนให้อัตราเงินเฟ้อกลับสู่กรอบเป้าหมายสำหรับระยะปานกลางและปี 2563 ตามข้อตกลงร่วมกันระหว่าง ธปท. และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่กำหนดอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในช่วงร้อยละ 1-3 โดย ธปท. ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเป็นธนาคารกลางแห่งแรก ๆ เพื่อช่วยลดผลกระทบจากวิกฤตโควิด 19 ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ และได้ปรับลดอย่างต่อเนื่องอีก 2 ครั้ง รวมทั้งหมด 3 ครั้ง จากร้อยละ 1.25 มาอยู่ที่ร้อยละ 0.50 ต่อปี ซึ่งต่ำเป็นประวัติการณ์ ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำจะช่วยบรรเทาภาระหนี้และช่วยให้ภาวะการเงินโดยรวมผ่อนคลายทั้งในตลาดสินเชื่อและตราสารหนี้ นอกจากนี้ ธปท. ยังได้ประกาศปรับลดอัตราเงินนำส่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน (FIDF fee) จากร้อยละ 0.46 เหลือร้อยละ 0.23 ของฐานเงินฝากเป็นเวลา 2 ปี ซึ่งมีส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพการส่งผ่านนโยบายการเงินไปสู่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้บ้าง ส่งผลให้สถาบันการเงิน

ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้อ้างอิงสู่ระดับต่ำสุดในรอบ 16 ปี ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.38 เพื่อช่วยบรรเทาภาระดอกเบี้ยจ่ายให้ภาคธุรกิจและครัวเรือนอีกทางหนึ่ง

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ไทย 14 แห่ง

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในขณะเดียวกัน ธปท. ให้ความสำคัญกับการติดตามและดูแลอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจที่ยังเปราะบาง จึงได้ติดตามตลาดอัตราแลกเปลี่ยนและเงินทุนเคลื่อนย้ายอย่างใกล้ชิด และพิจารณาความจำเป็นของการดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพิ่มเติมเพื่อลดแรงกดดันต่อค่าเงินบาทในระยะสั้น และแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของตลาดอัตราแลกเปลี่ยนไทยอย่างยั่งยืน ผ่านการผลักดันการสร้างระบบนิเวศใหม่ของตลาดอัตราแลกเปลี่ยน (FX ecosystem) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เงินทุนเคลื่อนย้ายไหลเข้าออกอย่างสมดุลมากขึ้น

2. การรักษาเสถียรภาพระบบสถาบันการเงิน

ธปท. ได้กำกับดูแลระบบสถาบันการเงินให้มีความมั่นคงและมีการบริหารความเสี่ยงที่ดี โดยมีระดับเงินกองทุน เงินสำรอง และสภาพคล่องเพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด 19 รวมถึงสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไปได้ โดยให้ความสำคัญกับการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินอย่างต่อเนื่อง และให้ธนาคารพาณิชย์ไทยจัดทำ supervisory stress test เพื่อประเมินผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่จะส่งผลกระทบต่อฐานะการดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 3 ปี (ปี 2563 – 2565) ตามสถานการณ์จำลองทางเศรษฐกิจที่ ธปท. กำหนด (baseline scenario และ severe scenario) สรุปได้ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีเงินกองทุนเพียงพอรองรับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 ได้ในระยะ 2 ถึง 3 ปี อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในอนาคตยังมีความไม่แน่นอนสูง ธปท. ยังต้องเตรียมพร้อม ติดตามและประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อให้มั่นใจได้ว่าฐานะของธนาคารพาณิชย์ไทยมีความมั่นคงแข็งแรง ธปท. จึงสนับสนุนมาตรการเชิงป้องกันให้ธนาคารพาณิชย์รักษาเงินกองทุนให้อยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่องและมีกันชนรองรับความไม่แน่นอนสูง เพื่อให้สามารถเป็นแหล่งเงินทุนและสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างราบรื่น¹

สำหรับการกำกับดูแลเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน ธปท. ได้ประเมินจุดเปราะบางและความเสี่ยงสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงิน และดำเนินมาตรการเพื่อดูแลความเสี่ยงอย่างเหมาะสมทันการณ์ โดยเฉพาะการรับมือกับผลกระทบที่รุนแรงจากสถานการณ์โควิด 19² รวมถึงได้เตรียมกลไกรองรับการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินที่ครอบคลุมถึงการดูแลให้สถาบันการเงินมีแนวทางเสริมสร้างความมั่นคงด้วยตนเอง และการประสานกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นในภาคการเงินเพื่อดูแลเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินและเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาด้วย อาทิ ประสานความร่วมมือกับ กสส. ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อประเมินความเสี่ยงของระบบสหกรณ์ออมทรัพย์และโอกาสที่ความเสี่ยงดังกล่าวจะลุกลามไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ในระบบการเงิน รวมทั้ง ธปท. ได้ผลักดันแนวทางหรือมาตรการที่ช่วยลดความเสี่ยงดังกล่าว นอกจากนั้นแล้ว ธปท. ได้ปรับปรุงมาตรการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (LTV) ของธนาคารพาณิชย์และ SFIs เพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเป็นเจ้าของบ้านหลังแรกได้ง่ายขึ้น และช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการเข้าอยู่อาศัย โดยสามารถขอสินเชื่ออื่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยได้เพิ่มเติมอีกไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าขาย รวมถึงผ่อนคลายกฎเกณฑ์ในส่วนของผู้ซื้อบ้านหลังแรกที่มีวินัยและผ่อนชำระไปแล้วเกิน 2 ปีขึ้นไปให้สามารถวางเงินดาวน์เพียงร้อยละ 10 เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของลูกค้ายที่เปลี่ยนแปลงไป

¹ มาตรการรักษาความเข้มแข็งของสถาบันการเงินให้สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ มีรายละเอียดตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 2 กรอบและกลไกการกำกับดูแลเสถียรภาพระบบการเงินต้องเท่าทันกับความเสี่ยงและสภาพแวดล้อมใหม่

² มาตรการทางการเงินเพื่อรับมือวิกฤตโควิด 19 มีรายละเอียดตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 2 กรอบและกลไกการกำกับดูแลเสถียรภาพระบบการเงินต้องเท่าทันกับความเสี่ยงและสภาพแวดล้อมใหม่

รพท. ได้สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน โดยได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้บริการอื่น (Other Services) และให้กลุ่มธุรกิจทางการเงินประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุน Digital Banking (IT Related Services) เพื่อให้มีความคล่องตัวในการให้บริการที่ตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้บริการทางการเงิน สนับสนุนพัฒนาการในการให้บริการทางการเงินและสอดคล้องกับขอบเขตการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับช่องทางให้บริการของธนาคารพาณิชย์ (banking channel) หลักเกณฑ์การใช้บริการจากพันธมิตรทางธุรกิจ (business partner) ของสถาบันการเงิน และหลักเกณฑ์จำนวนและการนับจุดให้บริการของธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเพื่อให้มีความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการในการใช้บริการทางการเงินของลูกค้าได้มากขึ้นผ่านช่องทางให้บริการต่าง ๆ อาทิ ช่องทางสาขา เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และช่องทางดิจิทัล

นอกจากนี้ **รพท. ได้ยกระดับการกำกับดูแลสถาบันการเงินเพื่อให้บริการอย่างเป็นธรรมตามมาตรฐานสากล** โดยได้ปรับหลักเกณฑ์การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรมให้ขยายการบังคับใช้ครอบคลุม SFIs บริษัทบริหารสินทรัพย์ และผู้ประกอบการสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (นาโนไฟแนนซ์) ที่ต้องให้ความสำคัญกับระบบงานให้บริการลูกค้าแบบ end-to-end process ทั้ง 9 ระบบ³ และปรับเกณฑ์การกำหนดแนวทางการพิจารณานำหลักเกณฑ์ market conduct ไปถือปฏิบัติให้เหมาะสมกับผู้ให้บริการแต่ละประเภทตามหลัก proportionality approach เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะและขนาดธุรกิจ ประเภทผลิตภัณฑ์ และกลุ่มลูกค้า

3. การรักษาเสถียรภาพระบบการชำระเงิน

รพท. ได้ดำเนินงานด้านนโยบายเพื่อให้ระบบการชำระเงินของไทยมีประสิทธิภาพและมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งยกระดับการกำกับดูแลระบบการชำระเงินของประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ดังนี้

ด้านการจัดการระบบการชำระเงินให้สามารถบริการได้อย่างต่อเนื่องและรองรับรองรับความต้องการของประชาชนและธุรกิจ โดยในปี 2563 ปริมาณการใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 49.1 เทียบกับปีก่อน และมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.7 เทียบกับปีก่อน ส่วนการใช้บริการผ่าน Mobile banking และ Internet banking เพิ่มขึ้น 14.2 ล้านบัญชีจากสิ้นปี 2562 รวมเป็น 103.6 ล้านบัญชี ณ สิ้นปี 2563 ซึ่งเป็นการเติบโตสูงสุดที่ร้อยละ 74.6 นอกจากนี้ รพท. ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานระบบบาทเน็ตและระบบการหักบัญชีใช้ระหว่าง

³ระบบงาน 9 ระบบ ได้แก่ (1) วัฒนธรรมองค์กรและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูง (2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการจัดกลุ่มลูกค้า (3) การจ่ายค่าตอบแทน (4) กระบวนการขาย (5) การสื่อสารและการให้ความรู้แก่พนักงาน (6) การดูแลข้อมูลของลูกค้า (7) การแก้ไขปัญหาและจัดการเรื่องร้องเรียน (8) การควบคุม กำกับ และตรวจสอบ และ (9) การปฏิบัติงานและแผนรองรับการปฏิบัติงาน

ธนาคารด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค (ICAS) เพื่อให้ ธปท. ผู้ให้บริการระบบบาทเน็ต และสมาชิก ระบบ ICAS ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในภาวะฉุกเฉินและเตรียมความพร้อมในทุกสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในส่วนของการเตรียมสถานที่ปฏิบัติงานปลอดภัย (clean site) สำรองไว้เป็นแห่งที่ 3 และการจัดเตรียม ผู้ปฏิบัติงานสำรองชุดที่ 3

ด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบผู้ประกอบการชำระเงินภายใต้การกำกับ ธปท. กำกับดูแล และตรวจสอบผู้ประกอบการที่ได้รับการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ประกอบการมีความมั่นคงปลอดภัยและน่าเชื่อถือ มีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สอดคล้องกับ มาตรฐานสากล สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องทั้งในภาวะวิกฤตและภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งมีการคุ้มครองผู้ใช้บริการ อย่างเหมาะสม ในปี 2563 มีผู้ประกอบการที่ได้รับการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนจำนวน 20 ราย รวมใบอนุญาต หรือใบขึ้นทะเบียนจำนวน 35 ฉบับ และเมื่อสิ้นปี 2563 มีผู้ประกอบการที่ได้รับการอนุญาตทั้งสิ้น 123 ราย และ ขึ้นทะเบียน 4 ราย รวม 126 ราย รวมใบอนุญาต 281 ฉบับ และใบขึ้นทะเบียนจำนวน 4 ฉบับ

ด้านการพัฒนาต่อยอดบริการพร้อมเพย์ ธปท. ร่วมกับกรมสรรพากรผลักดันให้มีบริการคืนภาษีนิติบุคคล ผ่านระบบพร้อมเพย์ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2563 และบริการนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่ายผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-withholding tax) ควบคู่ไปกับบริการโอนเงิน ซึ่งช่วยลดขั้นตอนการจัดทำและยื่นเอกสารภาษีของภาคธุรกิจ โดยให้บริการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 ทั้งนี้ ณ สิ้นปี 2563 ระบบพร้อมเพย์มียอดลงทะเบียนเพิ่มขึ้นจากสิ้นปี 2562 จำนวน 6.4 ล้านเลขหมาย เป็น 56.2 ล้านหมายเลข มีปริมาณโอนเงินเฉลี่ยต่อวัน 20.2 ล้านรายการ หรือ คิดเป็นมูลค่า 74.3 พันล้านบาท ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 พร้อมเพย์ทำสถิติการใช้งานสูงสุด 27.1 ล้านรายการ ต่อวัน ส่วนใหญ่เป็นการโอนและชำระเงินมูลค่าเฉลี่ย 750 บาทต่อรายการ และมูลค่าเฉลี่ยต่อรายการมีแนวโน้ม ลดลงต่อเนื่องซึ่งสะท้อนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น

ด้านการยกระดับความพร้อมด้าน cybersecurity ในภาคการเงิน ธปท. ได้กำกับดูแลให้สถาบันการเงิน และผู้ให้บริการระบบชำระเงินที่สำคัญประเมินความพร้อมด้าน system resilience และ cyber resilience รวมถึงได้แลกเปลี่ยนข้อมูลภัยคุกคามไซเบอร์เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งด้าน response และ recovery อย่างต่อเนื่อง โดยได้ร่วมมือกับ กสทช. ผลักดันให้จัดตั้งศูนย์ประสานงานรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางคอมพิวเตอร์ด้านโทรคมนาคม (TTC-CERT) และส่งเสริมให้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านไซเบอร์กับศูนย์ประสานงานด้านความมั่นคงปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศภาคการธนาคาร (TB-CERT) เพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์ได้อย่างทัน่วงที นอกจากนี้ ยังร่วมมือกับ สกมช. ในการจัดทำประมวลแนวทางปฏิบัติและกรอบมาตรฐานไซเบอร์ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศถือปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ไซเบอร์ พ.ศ. 2562

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ 3 ปี (ปี 2563-2565)

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่กระทบระบบเศรษฐกิจการเงินและสังคมในวงกว้าง ธปท. จึงได้ทบทวนและจัดลำดับความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ โดยเร่งดำเนินการในบางแผนงานเพื่อรับมือกับความผันผวนของเศรษฐกิจการเงินและสังคมที่เกิดขึ้น และจำเป็นต้องเลื่อนแผนงานในบางส่วน โดยเฉพาะงานที่ต้องผลักดันร่วมกับหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากความไม่สะดวกในการเดินทาง อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมรับมือกับผลกระทบของโรคระบาดเป็นลำดับแรกก่อน อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมแผนงานส่วนใหญ่ยังดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ระบบการเงินเข้าสู่โลกการเงินดิจิทัลอย่างรวดเร็ว

1. **ด้านการพัฒนาระบบการเงินดิจิทัล** ธปท. ได้กำหนดกรอบการพัฒนาระบบการเงินดิจิทัล (digital finance roadmap) เพื่อเป็นแนวทางการออกนโยบาย หลักเกณฑ์ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน บริการทางการเงิน และบริการชำระเงินดิจิทัลที่จะช่วยให้ประชาชนและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ได้สะดวกขึ้นด้วยต้นทุนที่เหมาะสม ตลอดจนยกระดับประสิทธิภาพของระบบการเงินไทยโดยรวม โดยมีโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว คือ การออกหลักเกณฑ์อนุญาตการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล (digital personal loan) ซึ่งช่วยให้ประชาชนที่ไม่มีรายได้ประจำและผู้ประกอบการรายย่อยเข้าถึงสินเชื่อวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท โครงการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับการให้บริการ digital factoring เพื่อช่วยให้ SMEs เข้าถึงแหล่งทุน โดยใช้ใบแจ้งหนี้ดิจิทัลและรายรับที่เกิดจากใบแจ้งหนี้เป็นหลักประกัน โดย ธปท. ได้พัฒนาฐานข้อมูลกลาง (central web service) สำหรับตรวจสอบการยื่นขอสินเชื่อที่ซ้ำซ้อน รวมทั้งผลักดันมาตรฐานใบแจ้งหนี้ดิจิทัล เพื่อป้องกันการปลอมแปลงเอกสารและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการที่เกี่ยวข้องอันจะช่วยให้ผู้ให้บริการ factoring กล้าปล่อยสินเชื่อให้แก่ SMEs มากขึ้น โดยจะออกแนวปฏิบัติ และเริ่มให้บริการต้นปี 2564

2. **ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศด้านข้อมูลรองรับระบบการเงินเข้าสู่โลกดิจิทัล** ธปท. ได้ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ข้ามสถาบันการเงิน ผ่านระบบ NDID⁴ โดยเริ่มให้บริการกับการเปิดบัญชีเงินฝาก ทั้งนี้ การให้บริการในระยะแรกมีจำนวนการใช้บริการไม่มากนัก แต่คาดว่าจะมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นสอดคล้องกับทิศทางการใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัลที่สูงขึ้น (ข้อมูล ณ สิ้นปี 2563 มีการเปิดบัญชีเงินฝากผ่าน NDID จำนวนกว่า 105,000 บัญชี) เปิดให้บริการระบบจำหน่ายพันธบัตร DLT Bond Platform โดยนำเทคโนโลยี blockchain มาใช้กับระบบจำหน่ายพันธบัตรออมทรัพย์รัฐบาล รุ่น “วอลเล็ต สบม. 1-2” และรุ่น “ก้าวไปด้วยกัน” ทำให้ผู้ลงทุนได้รับพันธบัตรเร็วขึ้นจากเดิม 15 วัน เหลือ 2 วัน

⁴ NDID ใช้เทคโนโลยีการจดจำใบหน้า (face recognition) ซึ่งมีความปลอดภัยสูงและสามารถป้องกันการปลอมแปลงหรือป้องกันบุคคลอื่นสวมรอยทำธุรกรรมทางการเงิน

ช่วยลดต้นทุนดำเนินงานของธนาคารตัวแทนจำหน่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโควตาและตรวจสอบข้อมูลการจำหน่ายของผู้ออกตราสารหนี้ ขยายการเชื่อมโยงบริการชำระเงินผ่าน QR payment กับญี่ปุ่นและกัมพูชา ทำให้คนไทยสามารถชำระเงินที่ร้านค้าในญี่ปุ่นได้ ขณะที่คนกัมพูชาที่เดินทางมาประเทศไทยสามารถชำระเงินผ่าน Thai QR Code ได้ ส่วนคนไทยจะชำระเงินที่กัมพูชาได้ในช่วงต้นปี 2564 และ ธปท. ได้ผลักดันให้นำมาตรฐาน ISO 20022 มาใช้กับระบบการชำระเงินเพื่อให้เกิด interoperability และลดต้นทุนการพัฒนาและจัดการระบบที่เดิมใช้หลายมาตรฐาน ซึ่งบริการ MyPromptQR เป็นบริการแรกที่ปรับใช้ ก่อนขยายไประบบอื่นต่อไปในปี 2564

3. ด้านการพัฒนาต้นแบบการชำระเงินสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง (CBDC) และการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลของภาคเอกชน ธปท. ได้พัฒนาต้นแบบการใช้ CBDC เชื่อมต่อระบบการจัดซื้อกับการชำระเงินระหว่างคู่ค้า (suppliers) ในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และได้ขยายขอบเขตการพัฒนา CBDC เพื่อการโอนเงินระหว่างประเทศให้ครอบคลุมสกุลเงินเพิ่มขึ้นร่วมกับธนาคารกลางจีนและธนาคารกลางสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ในปี 2564 ต่อยอดจากความร่วมมือกับธนาคารกลางฮ่องกงในเฟสแรก รวมถึงได้กำหนดแนวทางการกำกับสกุลเงินดิจิทัลของภาคเอกชน (stablecoin) สำหรับกรณีที่ใช้เงินบาทหนุนหลัง โดยอ้างอิงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลธุรกิจ e-money และต้องผ่านเงื่อนไขสำคัญด้านมาตรฐานเทคโนโลยีเพื่อรักษาความเชื่อมั่นและป้องกันความเสี่ยงในมิติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 กรอบและกลไกการกำกับดูแลเสถียรภาพระบบการเงินต้องเท่าทันกับความเสี่ยงและสภาพแวดล้อมใหม่

1. ด้านการออกมาตรการทางการเงินเพื่อรับมือหรือบรรเทาผลกระทบจากผลกระทบของโควิด 19

1.1 มาตรการดูแลตลาดตราสารหนี้และกองทุนรวม โดย ธปท. ได้จัดตั้งกองทุน BSF วงเงิน 400,000 ล้านบาท เพื่อช่วยเหลือบริษัทที่มีศักยภาพแต่ขาดสภาพคล่องชั่วคราวให้สามารถระดมทุน (rollover) รองรับการไถ่ถอนตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดในปี 2563-2564 ซึ่งทำให้ corporate bond spread ของกลุ่ม investment grade ลดลงอย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นถึงสถานะตลาดตราสารหนี้ที่เป็นปกติมากขึ้นในเวลาค่อนข้างเร็ว และธุรกิจสามารถกลับมาระดมทุนผ่านตลาดตราสารหนี้ได้โดยไม่ต้องขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน BSF และจัดตั้ง MFLF เพื่อสนับสนุนสภาพคล่องผ่านสถาบันการเงินให้กับกองทุนรวมตราสารหนี้ที่ประสบปัญหา ซึ่งส่งผลให้นักลงทุนคลายความกังวลและไม่ตื่นตระหนก และตลาดการเงินกลับมาทำงานได้ตามปกติเกือบจะทันที ทั้งนี้ มีสถาบันการเงินให้ความช่วยเหลือแก่กองทุนรวมตราสารหนี้รวม 10 แห่ง จำนวนเงิน 56,047 ล้านบาท และ ณ สิ้นปี 2563 ไม่มียอดคงค้างการใช้ facility ดังกล่าว

1.2 มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยและลูกหนี้ธุรกิจ ธปท. ได้ออกมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้เป็นการทั่วไปตั้งแต่ช่วงแรกของการระบาดของโควิด 19 เพื่อให้ครอบคลุมลูกหนี้เป็นวงกว้างและดำเนินการได้อย่างทันท่วงที รวมถึงพุงให้ลูกหนี้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตไปได้ ทั้งนี้ แม้เศรษฐกิจจะเริ่มฟื้นตัวภายหลัง

การผ่อนคลายมาตรการปิดเมือง แต่แนวโน้มเศรษฐกิจยังมีความไม่แน่นอนและการฟื้นตัวของธุรกิจแต่ละประเภทไม่เท่ากัน (uneven recovery) ธปท. จึงปรับมาตรการเป็นมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้โดยตรงจุดและเหมาะสมกับลักษณะปัญหาและศักยภาพในการฟื้นตัวของแต่ละกลุ่ม (targeted) ดังนี้

1.2.1 มาตรการด้านการเสริมสภาพคล่อง

- มีมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 สำหรับระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เพื่อบรรเทาปัญหาในช่วงที่รายได้ปรับลดลงอย่างรวดเร็ว แต่มีภาระหนี้ที่ต้องชำระ โดย ธปท. กำหนดให้ปรับลดเพดานดอกเบี้ยบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลร้อยละ 2-4 ต่อปี และพักชำระหนี้เงินต้นและหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา 3-6 เดือน ทั้งนี้ เมื่อเกิดการระบาดของโควิด 19 ระลอกใหม่ในช่วงปลายปี 2563 ธปท. ได้ขยายเวลาให้ลูกหนี้รายย่อยสมัครรับความช่วยเหลือได้จนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2564 และให้สถาบันการเงินเร่งช่วยเหลือลูกหนี้ทุกประเภทตามความเหมาะสมกับประเภทสินเชื่อและความเสี่ยงของลูกหนี้⁵

- มีมาตรการชะลอการชำระหนี้ของ SMEs (loan payment holiday) โดยพักชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา 6 เดือน⁶ ซึ่งสามารถช่วยเหลือลูกหนี้ได้จำนวนทั้งสิ้น 1.05 ล้านบัญชี เป็นยอดหนี้ประมาณ 1.35 ล้านล้านบาท ทั้งนี้ ภายหลังจากมาตรการข้างต้นสิ้นสุดลง กลุ่มลูกหนี้ที่สามารถกลับมาชำระหนี้ได้ให้ชำระหนี้ตามปกติเพื่อรักษาฐานะและวินัยทางการเงินของลูกหนี้ อีกทั้งช่วยให้สถาบันการเงินมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นสำหรับปล่อยกู้ให้กับผู้ที่ยังได้รับผลกระทบอยู่ ส่วนลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติแต่ชำระได้บางส่วน ให้สถาบันการเงินเจรจาปรับโครงสร้างหนี้โดยให้คงสถานการณ์จัดชั้นลูกหนี้ได้ถึงสิ้นปี 2563 เพื่อช่วยลูกหนี้ไม่ให้เป็น NPL และจูงใจให้สถาบันการเงินเร่งปรับเงื่อนไขการชำระหนี้ภายในสิ้นปี

- มีมาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้แก่ SMEs (soft loan) วงเงิน 500,000 ล้านบาท โดยมีรัฐบาลค้ำประกันบางส่วนในกรณีที่สินเชื่อดังกล่าวกลายเป็นหนี้เสียเมื่อสิ้นสุดระยะเวลา 2 ปี⁷ และได้ขยายเวลาขอสินเชื่อไปจนถึงวันที่ 18 เมษายน 2564 รวมถึงปรับเกณฑ์ soft loan เพิ่มเติมเพื่อให้ SMEs สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้นด้วย⁸ โดย ณ สิ้นปี 2563 มี SMEs รับ soft loan ไปแล้วจำนวน 73,817 ราย มูลค่าวงเงินสินเชื่อรวม 123,107 ล้านบาท

⁵ แนวทางการเร่งให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ ให้เงินทุนหมุนเวียนและเสริมสภาพคล่องเพิ่มเติม ชะลอการชำระหนี้สำหรับลูกหนี้ SMEs ภายใต

พ.ร.ก. soft loan ปรับโครงสร้างหนี้ และผ่อนปรนเงื่อนไขอื่นตามความเหมาะสม

⁶ กำหนดให้ลูกหนี้ SMEs ที่มีวงเงินสินเชื่อกับสถาบันการเงินแต่ละแห่งไม่เกิน 100 ล้านบาท ได้รับสิทธิ์เป็นการทั่วไปให้ไม่ต้องชำระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน-ตุลาคม 2563

⁷ รัฐบาลจะชดเชยความเสียหายให้ไม่เกินร้อยละ 70 ของสินเชื่อที่ปล่อยเพิ่มสำหรับลูกหนี้ที่มีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน 50 ล้านบาท และชดเชยให้ไม่เกินร้อยละ 60 ของสินเชื่อที่ปล่อยเพิ่มสำหรับลูกหนี้ที่มีวงเงินสินเชื่อ 50-500 ล้านบาท

⁸ ขยายให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ สามารถขอ soft loan ได้ ผ่อนเกณฑ์การนับกลุ่มธุรกิจของลูกหนี้ และเพิ่มจำนวนครั้งการยื่นขอ soft loan จากเดิม 1 ครั้งเป็น 2 ครั้ง

- ผลักดันให้มีกลไกค้ำประกันสินเชื่อจากรัฐบาลเพื่อช่วยให้สถาบันการเงินกล้าปล่อยสินเชื่อแก่ SMEs มากขึ้น โดยสนับสนุนให้ บสย. มี (1) โครงการค้ำประกันสินเชื่อ Portfolio Guarantee Scheme ระยะพิเศษ soft loan plus เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้สินเชื่อ soft loan ของ ธพท. โดย บสย. จะค้ำประกันสินเชื่อในปีที่ 3 จนถึงปีที่ 10 วงเงิน 57,000 ล้านบาท (2) โครงการค้ำประกันสินเชื่อ Portfolio Guarantee Scheme ระยะที่ 9 (PGS9) วงเงิน 150,000 ล้านบาท⁹ และ (3) โครงการค้ำประกันสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการ Micro Entrepreneurs ระยะที่ 4 (Micro 4) วงเงิน 25,000 ล้านบาท¹⁰

1.2.1 มาตรการด้านการปรับโครงสร้างหนี้

- เร่งให้มีการปรับโครงสร้างหนี้เชิงป้องกันให้แก่ลูกหนี้ก่อนที่จะเป็นหนี้เสีย (preemptive debt restructuring) โดยผ่อนผันหลักเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้และการกันสำรอง เพื่อลดภาระการกันสำรองและจูงใจให้สถาบันการเงินเร่งปรับโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ โดยให้ลูกหนี้ด้วยคุณภาพ (NPL) สามารถกลับมาเป็นหนี้ปกติได้เมื่อชำระหนี้ครบ 3 เดือนจากเดิม 12 เดือน และให้การปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ที่ยังไม่ด้วยคุณภาพ (Non-NPL) มีสถานการณ์จัดชั้นเป็นหนี้ปกติและไม่กระทบต่อประวัติข้อมูลเครดิตของลูกหนี้

- ออกมาตรการ debt consolidation เพื่อเป็นทางเลือกให้ลูกหนี้ปรับโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีการรวมหนี้ โดยรวมสินเชื่อรายย่อยประเภทอื่นกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยเพื่อใช้ประโยชน์จากหลักประกันทำให้สามารถลดอัตราดอกเบี้ยหรือขยายระยะเวลาชำระหนี้ได้

- จัดตั้งโครงการ Debt Restructure Multi-Creditors (DR BIZ) ให้เป็นกลไกช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีเจ้าหนี้สถาบันการเงินหลายรายให้ได้รับการบรรเทาภาระหนี้ และช่วยลดเวลาการจัดการหนี้ของสถาบันการเงินให้เร็วขึ้น¹¹

อย่างไรก็ดี ธพท. ได้เตรียมปรับแนวทางและปลดล็อกข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อให้สภาพคล่องที่มีอยู่มากในระบบสามารถกระจายไปถึงคนตัวเล็กได้ดีขึ้น โดยเฉพาะ SMEs ที่มีศักยภาพเพื่อให้มีสภาพคล่องเพียงพอ

⁹ บสย. ค้ำประกันสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs วงเงินค้ำประกันต่อรายไม่เกิน 100 ล้านบาท ระยะเวลาค้ำประกันไม่เกิน 10 ปี โดยรัฐบาลจะรับภาระค่าธรรมเนียมแทนผู้ประกอบการ SMEs ปีละไม่เกินร้อยละ 1.75 ต่อปี เป็นเวลา 2 ปี ทั้งนี้ คาดว่าจะมีผู้ประกอบการ SMEs ได้รับสินเชื่อเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 42,500 ราย

¹⁰ บสย. ค้ำประกันสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย วงเงินต่อรายไม่เกิน 0.5 ล้านบาท ระยะเวลาค้ำประกันไม่เกิน 10 ปี โดยรัฐบาลจะรับภาระค่าธรรมเนียมแทนผู้ประกอบการรายย่อยปีละไม่เกินร้อยละ 1.5 ต่อปี เป็นเวลา 2 ปี ทั้งนี้ คาดว่าจะมีผู้ประกอบการรายย่อย ได้รับสินเชื่อเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 100,000 ราย

¹¹ ผลของมาตรการ debt consolidation และโครงการ DR BIZ ยังอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากลูกหนี้ส่วนใหญ่มีหนี้อยู่หลายสถาบันการเงิน จึงไม่สามารถใช้ประโยชน์จากหลักประกันตามมาตรการรวมหนี้ได้ และสถาบันการเงินได้ให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ตามมาตรการอื่นของ ธพท. แล้ว ทำให้ลูกหนี้ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ขอเข้ารับความช่วยเหลือผ่านโครงการ DR BIZ

ที่จะดำเนินธุรกิจให้ไปต่อได้ รวมถึงผลักดันให้มีการปรับโครงสร้างหนี้อย่างมีคุณภาพ ซึ่ง ธปท. จะเร่งดำเนินการให้ เห็นผลมากขึ้นในปี 2564

1.3 มาตรการรักษาความเข้มแข็งของสถาบันการเงินให้สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ธปท. ได้สนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์รักษากันชน (buffer) ทั้งสภาพคล่องและระดับเงินกองทุนให้เข้มแข็งและเพียงพอรองรับความไม่แน่นอนและความเสี่ยงที่สูงขึ้น โดยได้ขอความร่วมมือให้ธนาคารพาณิชย์จ่ายเงินปันผลระหว่างกาลและงดซื้อหุ้นคืนในเดือนมิถุนายน 2563 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยังมีการระบาดของโควิด 19 อยู่ และหลังจากนั้น ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์สามารถจ่ายเงินปันผล จากผลการดำเนินงานประจำปี 2563 ได้ไม่เกินอัตราการจ่ายเงินปันผลเดิมของแต่ละแห่ง ในปี 2562 และต้องไม่เกิน ร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิประจำปี 2563 นอกจากนี้ ธปท. ได้ออกมาตรการ regulatory forbearance โดยปรับ หลักเกณฑ์การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (LCR) เพื่อช่วยให้ธนาคารพาณิชย์และ SFIs สามารถบริหารสภาพคล่อง จากการขาดกระแสเงินสดรับจากมาตรการช่วยเหลือประชาชนและธุรกิจได้ยืดหยุ่นมากขึ้น และผ่อนปรน คุณสมบัติตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ ระดมทุนโดยเฉพาะกลุ่มนักลงทุนต่างชาติได้ง่ายขึ้น ซึ่งส่งผลให้ระดับเงินกองทุนและสภาพคล่องสูงขึ้นและเอื้อให้เกิด การปล่อยสินเชื่อต่อ โดยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถจ่ายผลตอบแทนให้แก่ตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุน ชั้นที่ 1 ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตหากมีระดับเงินกองทุนสูงกว่าที่ ธปท. กำหนด และยกเลิกข้อกำหนดสิทธิให้ ธนาคารพาณิชย์เลื่อนเวลาการชำระดอกเบี้ยแก่ตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2

2. ด้านการยกระดับการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินด้วยการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่มาใช้
ในกระบวนการกำกับตรวจสอบ โดย ธปท. ได้พัฒนาเครื่องมือกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินโดยใช้เทคโนโลยี (supervisory technology) ที่มีระบบติดตามตรวจจับความเสี่ยงสำคัญที่ลึกและมีความถี่สูง (dashboard) เพื่อช่วย ให้ ธปท. ออกนโยบายและมาตรการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินที่ตรงจุดและทันสถานการณ์ อาทิ ระบบติดตาม ความเสี่ยงจากธุรกรรมเพื่อการค้า ระบบติดตามความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจและการเงิน ระบบติดตามสถานะ ลูกหนี้ก่อนและหลังปรับโครงสร้างหนี้ รวมถึงนำเครื่องมือ risk and impact bucketing framework มาใช้วางแผน และจัดสรรกำลังคนในการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินที่ครอบคลุมทั้งธนาคารพาณิชย์ SFIs และ non-bank เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงและความมีนัยสำคัญต่อระบบการเงิน

3. ด้านการพัฒนากลไกดูแลความเสี่ยงที่อาจกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงิน ธปท. ได้ร่วมกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงการคลังจัดทำร่างกฎกระทรวงการกำกับดูแลสหกรณ์ตามมาตรา 89/2 ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 จำนวน 12 ฉบับ¹² โดย 7 ฉบับอยู่ระหว่างเตรียมลงประกาศ

¹² (1) การกำหนดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน (2) การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการและผู้จัดการของสหกรณ์ฯ (3) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ (4) การดำรงเงินกองทุนของชุมนุมสหกรณ์ฯ (5) ธรรมนูญของสหกรณ์ฯ (6) การจัดทำบัญชี การเปิดเผย

ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อบังคับใช้ ส่วนอีก 5 ฉบับอยู่ระหว่างการตรวจร่างของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนี้ ธปท. ได้ร่วมพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการกำกับและติดตามความเสี่ยง พร้อมกับจัดอบรมความรู้ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยงของสหกรณ์ให้กับข้าราชการ กสส. รวมถึงได้จัดทำข้อเสนอเพื่อส่งเสริมให้สหกรณ์ออมทรัพย์ และ non-bank ที่มีนัยสำคัญเข้าเป็นสมาชิก NCB หรือมีการจัดเก็บข้อมูลภาระหนี้ของครัวเรือนจากผู้ให้บริการดังกล่าวให้ครอบคลุมยิ่งขึ้นผ่าน infrastructure อื่น ธปท. ได้ผลักดันการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา นโยบายเสถียรภาพระบบการเงิน (FSCC)¹³ ซึ่งอยู่ระหว่างยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดตั้ง FSCC เพื่อให้ สศค. พิจารณาเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และดำเนินการตามขั้นตอนการจัดตั้งต่อไป

ยุทธศาสตร์ที่ 3 นโยบายการเงินและนโยบายการคลังต้องคำนึงถึงขีดจำกัด โดยเฉพาะจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง

ปี 2563 เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบรุนแรงจากการระบาดของโควิด 19 ธปท. จึงให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายเพื่อแก้ปัญหาฉุกเฉินระยะสั้น ควบคู่กับการผลักดันให้เกิดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เข้มแข็งในระยะยาว ดังนี้

1. มีเครื่องมือและกลยุทธการดำเนินนโยบายการเงินที่สามารถบรรลุเป้าหมายด้านเศรษฐกิจมหภาคและเสถียรภาพระบบการเงินได้ในภาวะที่ policy space มีจำกัด โดยนอกเหนือจากการดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายด้วยการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายและอัตรานำส่งเงิน FIDF จากที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ธปท. ได้เตรียมเครื่องมือ unconventional monetary policy measures ให้พร้อมใช้หากมีความจำเป็น และยกระดับการประสานและบูรณาการนโยบายการเงินและนโยบายการคลัง โดย ธปท. ได้ร่วมกับ สศค. จัดทำ scenario planning และประเมินความเสี่ยงด้านการคลังไปข้างหน้าเพื่อเตรียมมาตรการให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงได้หารือร่วมกับกระทรวงการคลังในด้านความเพียงพอของมาตรการด้านการคลังในระยะสั้นและการจัดทำแผนการปฏิรูปทางการคลัง (fiscal reform) ในระยะยาว

2. มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อพยุงเศรษฐกิจระยะสั้น ควบคู่กับผลักดันให้เกิดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อรองรับภูมิทัศน์ใหม่ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 ได้แก่

งการเงิน การสอบบัญชีและการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี (7) การจัดเก็บและรายงานข้อมูลของสหกรณ์ฯ (8) การให้กู้และการให้สินเชื่อ (9) การรับฝากเงิน การก่อหนี้ และการสร้างภาวะผูกพัน (10) การบริหารสินทรัพย์และการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (11) การฝากเงินและการลงทุน (12) การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันสำรอง

¹³ องค์ประกอบของ FSCC คือ ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกความร่วมมือที่สำคัญระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินที่เกี่ยวข้องในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินและแลกเปลี่ยนมุมมองในประเด็นที่เชื่อมโยงกันในระบบการเงิน (cross-cutting) และร่วมกันประเมินความเสี่ยงที่อาจกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงิน ตลอดจนให้คำปรึกษาและประสานงานเชิงนโยบายด้านเสถียรภาพระบบการเงิน และให้คำแนะนำในการพัฒนาระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานของระบบการเงิน (financial system landscape) ซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบการเงินเพื่อลดช่องโหว่ของการกำกับดูแลและป้องกันความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2.1 ด้านการดูแลตลาดแรงงานและรักษาการจ้างงาน โดยเน้นแก้ปัญหาการว่างงานและปัญหาสภาพคล่องเพื่อให้ประชาชนมีรายได้สำหรับใช้จ่ายขณะเดียวกันช่วยเหลือเลี้ยงอุปสงค์ในภาพรวมของประเทศ โดย รมท. ได้ร่วมพัฒนาเว็บไซต์ www.ไทยมีงานทำ.com¹⁴ เพื่อเป็น platform กลางระดับประเทศในการจับคู่แรงงานและพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งภาครัฐสามารถนำข้อมูลเชิงลึกมาใช้ประกอบการวางนโยบายด้านแรงงาน และเสนอมาตรการให้เงินอุดหนุนค่าจ้างงานเด็กจบใหม่ (Co-payment)¹⁵ ทำให้เกิดการจ้างงานไปแล้วกว่า 160,000 ตำแหน่ง¹⁶ ซึ่งได้ผลตามเจตนารมณ์ของ รมท. พอสมควรในการผลักดันให้มีเครื่องมือและมาตรการนี้ นอกจากนี้ รมท. ได้เสนอให้มีมาตรการให้เงินชดเชยแก่แรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 (wage subsidy)¹⁷ โดยกระทรวงแรงงานและ สศช. เห็นชอบให้กระทรวงแรงงานเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและมาตรการสร้างแรงจูงใจแรงงานและสถานประกอบการเพื่อยกระดับ (upskill) และปรับทักษะ (reskill) แรงงาน¹⁸ ซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาจังหวะเวลาในการดำเนินนโยบายที่เหมาะสม

2.2 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs รมท. ได้ส่งเสริมการเข้าถึงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของ SMEs¹⁹ โดยกำหนดสัดส่วนงบประมาณจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจาก SMEs ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของวงเงินการจัดซื้อจัดจ้างในหมวดสินค้าและบริการที่กำหนดสำหรับปีงบประมาณ 2564 และเสนอให้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน credit term (30-45 วัน) เพื่อบรรเทาปัญหาสภาพคล่องของ SMEs²⁰ ที่ทำธุรกิจหรือเป็นคู่ค้ากับบริษัทรายใหญ่ โดยสภาอุตสาหกรรมได้ให้สมาชิกชำระหนี้แก่คู่ค้าภายใน 30 วัน ตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี 2563 พร้อมกับให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เปิดเผยระยะเวลา credit term เพื่อให้สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผล CGR

¹⁴ ร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยงานพันธมิตรอื่น ๆ โดยตั้งแต่เริ่มเปิดใช้งาน platform มีภาคเอกชนและภาครัฐเปิดรับสมัครงานจำนวนรวมกว่า 700,000 ตำแหน่ง

¹⁵ นำเสนอมาตรการในที่ประชุมคณะอนุกรรมการมาตรการเศรษฐกิจในระยะเร่งด่วน โดยรัฐบาลอุดหนุนค่าจ้างร้อยละ 50 ของเงินเดือนตามวุฒิการศึกษา สูงสุดไม่เกิน 7,500 บาทต่อเดือนต่อคน ทั้งนี้ มีบริษัทเอกชนประกาศหางานแล้วประมาณ 90,000 ตำแหน่ง และมีแรงงานเข้าร่วมประมาณ 50,000 คน

¹⁶ เป็นผลจากการมีเว็บไซต์ไทยมีงานทำ มาตรการ co-payment จ้างงานเด็กจบใหม่ และการจัดงาน Job expo Thailand 2020 เมื่อเดือนกันยายน 2563 ของกระทรวงแรงงาน เพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานหรือตกงานจากสถานการณ์โควิด 19

¹⁷ เสนอมาตรการร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย คณะทำงานกลุ่มมาตรการเพื่อธุรกิจ SMEs และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

¹⁸ ร่วมกับ สอวช. เสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ สบศ. คณะอนุกรรมการฯ สศช. และสภาหอการค้าไทย

¹⁹ นำเสนอมาตรการในที่ประชุมคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยที่ประชุมมีมติให้ สสว. เป็นหน่วยงานหลักในการผลักดันมาตรการต่อไป

²⁰ อยู่ระหว่างเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี โดยผลักดันร่วมกับ สศช. และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

2.3 ด้านการปฏิรูปภาคเกษตร ธปท. ได้ผลักดันให้ใช้ application “มะลิซ้อน”²¹ รายงานความเสียหายจากภัยธรรมชาติสำหรับโครงการประกันภัยข้าวนาปี 2563-2564 ซึ่งได้ผ่านการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว โดยมีเกษตรกรสมัครใช้งานจำนวน 3,500 ราย และ 1,055 รายได้รายงานความเสียหายผ่าน “มะลิซ้อน” แล้ว รวมถึงได้พัฒนาระบบฐานข้อมูล big data ภาคเกษตร²² เพื่อใช้ประเมินภาวะเศรษฐกิจการเกษตรรายจังหวัดและการพยากรณ์ผลผลิตเกษตร ซึ่งจะเริ่มใช้ไตรมาส 1 ปี 2564 และผลักดันให้มี social lab²³ เพื่อศึกษากระบวนการทำงานและชุดมาตรการแรงจูงใจให้เกษตรกรเพาะปลูกตามหลักวิชาการที่สามารถนำไปขยายผลวงกว้างเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิต

2.4 ด้านการยกระดับศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจ โดยได้ประเมินระดับศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวของไทยและมีข้อเสนอ (1) การยกระดับผลิตภาพในภาคอุตสาหกรรมไทย ทั้งส่วนที่ดำเนินการร่วมกับธนาคารโลก²⁴ และการพัฒนาแบบจำลองผลิตภาพรวม (2) การพัฒนาแบบจำลอง overlapping generations model ของไทยเพื่อประมวลผลนโยบายที่มีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำ และความยั่งยืนทางการคลัง และ (3) การส่งเสริมการสะสมทุนของไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 อัตราแลกเปลี่ยนจะผันผวนสูงและการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

ธปท. ได้ดำเนินการต่อเนื่องตามแนวทางปฏิรูปกฎเกณฑ์ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและนโยบายเร่งผลักดันให้เกิดระบบนิเวศของอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ (FX ecosystem) เพื่อให้ไทยสามารถรองรับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนและลดแรงกดดันค่าเงินบาทด้านแข็งค่าได้ดีขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจสามารถบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างคล่องตัว เพิ่มทางเลือกในการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศและการลงทุนให้แก่นักลงทุนไทย และเงินทุนเคลื่อนย้ายมีความสมดุลมากขึ้น ดังนี้

1. ขยายวงเงินรายได้จากต่างประเทศที่ไม่ต้องนำกลับเข้าประเทศ เป็น 1,000,000 ดอลลาร์ สรอ. เพื่อเพิ่มความคล่องตัวให้กับภาคเอกชนในการบริหารจัดการเงินตราต่างประเทศ และลดช่วยต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ

²¹ ร่วมกับสมาคมประกันวินาศภัย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ GISTDA สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ธ.ก.ส. สศค. และ คปภ.

²² ธปท. ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ สศค. และ GISTDA

²³ ร่วมกับกรมการข้าว ธ.ก.ส. และบริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน)

²⁴ World Bank. (2020). *Thailand and manufacturing firm productivity report*. (<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/34882/Thailand-Manufacturing-Firm-Productivity-Report.pdf>)

2. **ผ่อนคลายหลักเกณฑ์การเปิดและทำธุรกรรมผ่านบัญชีฝากเงินตราต่างประเทศ (FCD)** ทำให้ประชาชนและภาคเอกชนสามารถเปิดบัญชีเงินฝาก FCD ได้เสรี เพื่อโอนเงิน ชำระเงิน และลงทุนในสินทรัพย์สกุลเงินตราต่างประเทศได้สะดวกและมีต้นทุนต่ำลง

3. **ผ่อนคลายกฎเกณฑ์การลงทุนในต่างประเทศ** โดยขยายวงเงินการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศของนักลงทุนรายย่อยจากเดิม 200,000 เป็น 5,000,000 ดอลลาร์ สรอ. ต่อปี และไม่จำกัดวงเงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศสำหรับนักลงทุนภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. อีกทั้งเปิดให้ตัวแทนการลงทุนนำตราสารสกุลเงินตราต่างประเทศที่อ้างอิงตัวแปรต่างประเทศมาเสนอให้นักลงทุนในไทยได้²⁵ และส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของนักลงทุนสถาบัน โดย ธปท. ได้ผลักดันให้มีการปรับหลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนการลงทุนต่างประเทศของกลุ่มบริษัทประกัน และการเพิ่มพีดานสัดส่วนการลงทุนต่างประเทศของ สปส. และ กบข. โดยภาพรวม ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2563 ยอดคงค้างการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศของผู้ลงทุนสถาบันในกลุ่มดังกล่าว เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.9 จากสิ้นปี 2562 (จาก 21.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. มาอยู่ที่ 26.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ.)

4. **เปิดให้ non-bank ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์สกุลเงินตราต่างประเทศ (FX e-money)** เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนใช้บริการ e-commerce platform รวมถึงส่งเสริมการใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์และการก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัล

5. **พัฒนากลไกติดตามเงินทุนเคลื่อนย้าย** โดยเฉพาะเงินทุนไหลเข้าระยะสั้นที่เข้ามาเก็งกำไรและสร้างความผันผวนให้กับตลาดการเงินไทย โดยได้เตรียมความพร้อมมาตรการเงินทุนเคลื่อนย้ายให้พร้อมใช้ในกรณีจำเป็น รวมถึงพัฒนาระบบลงทะเบียนแสดงตัวตนของนักลงทุนต่างประเทศเพื่อซื้อขายตราสารหนี้ไทยเพื่อให้ ธปท. สามารถระบุตัวตนและติดตามพฤติกรรมกรรมการลงทุนได้อย่างทันการณ์ และดำเนินโครงการ Non-Resident Qualified Company (NRQC) ที่ผ่อนคลายให้นักบุคคลต่างประเทศสามารถทำธุรกรรมเงินบาทกับสถาบันการเงินในประเทศได้คล่องตัวขึ้นเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ทำธุรกรรมและสภาพคล่องของตลาดอัตราแลกเปลี่ยนในประเทศ รวมถึงช่วยในการติดตามข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการดำเนินมาตรการที่ตรงจุดต่อไป

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ภัยคุกคามทางไซเบอร์และความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีจะเป็นความเสี่ยงหลักของระบบการเงิน

1. **ด้านการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของระบบการชำระเงินของไทยให้มีความมั่นคงปลอดภัยตามมาตรฐานสากล** โดย ธปท. ได้จัดให้มีการประเมินระบบ BAHTNET ตามข้อกำหนด BIS-CPMI

²⁵ เช่น กองทุนรวมดัชนี (ETF) หรือ depository receipt (DR) ที่อ้างอิงหลักทรัพย์ต่างประเทศ หุ้น Commodities, Gold futures, Foreign index และการซื้อขายทองคำโดยใช้เงินสกุลดอลลาร์ สรอ.

Wholesale Payments Fraud ในด้านความทนทานต่อการถูกโจมตีทางไซเบอร์ โดยพบช่องโหว่ (gap) ขนาดเล็ก ซึ่งไม่มีผลกระทบร้ายแรง เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการให้ความร่วมมือของสมาชิกที่ใช้ระบบ อย่างไรก็ตาม ธปท. จะทยอยปิด gap พร้อมกับเตรียมการเข้าเป็นสมาชิก CPMI ภายในปี 2565 นอกจากนี้ ธปท. ได้กำกับดูแลให้ธนาคารพาณิชย์ และผู้ให้บริการระบบ NITMX²⁶ ประเมินความพร้อมรับมือกับภัยไซเบอร์ตาม CRAF framework²⁷ โดยพบว่า ทุกแห่งมีการบริหารจัดการและการควบคุมภัยคุกคามด้านไซเบอร์ดีขึ้น อาทิ มีการพัฒนาระบบรับมือภัยไซเบอร์ คณะกรรมการธนาคารและผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญการบริหารความเสี่ยงทางเทคโนโลยีมากขึ้น และมีแผนรับมือภัยไซเบอร์ที่ดี อย่างไรก็ตาม บางแห่งยังมี gap ในการรับมือภัยไซเบอร์ที่มีความซับซ้อนมาก ซึ่ง ธปท. จะกำกับและติดตามอย่างใกล้ชิดให้มีการพัฒนาระบบเพื่อปิด gap ต่อไป

2. ด้านการกำกับดูแลดูแลความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการให้บริการทางการเงินและบริการชำระเงิน โดย ธปท. ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้า (KYC) สำหรับการเปิดบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงิน และออกแนวปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีชีวมิติ (Biometric Technology) เพื่อให้ลูกค้าพิสูจน์และยืนยันตัวตนเมื่อเปิดใช้บริการทางการเงินประเภทต่าง ๆ ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งช่วยให้ทำธุรกรรมทางการเงินได้สะดวกและปลอดภัย ป้องกันการถูกปลอมแปลงตัวบุคคล

3. ด้านการพัฒนาบุคลากรภาคการเงินให้มีความรู้และพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ ธปท. ได้ร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นและภาคเอกชนเตรียมความพร้อมกลุ่มกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน ผ่านการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ Cyber Resilience Leadership: “Tone from the Top”²⁸ เพื่อให้มีความรู้และผลักดันระดับนโยบายให้ภาคการเงินเตรียมความพร้อมด้าน cybersecurity ให้มากขึ้น โดยจัดทั้งหมด 4 รุ่น มีผู้เข้าอบรมจำนวน 213 คน กลุ่มเจ้าหน้าที่เทคนิคของสถาบันการเงิน ผ่านการจัดหลักสูตร Hunt or to be Hunted²⁹ เพื่อให้มีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับ cyber threat hunting และนำไปใช้ตรวจจับและป้องกันภัยไซเบอร์ของสถาบันการเงิน และกลุ่มนิสิตนักศึกษา ผ่านการจัดงาน "Tech Career Coaching 2020 - The New Norm for Smart Jobbers"³⁰ เพื่อให้ความรู้ สร้างเครือข่ายนักศึกษา ด้าน cybersecurity

²⁶ สำหรับ NCB ได้มีการประเมินตามกรอบ CRAF ไปเมื่อปี 2562 จึงยังไม่มีประเมิน ในปี 2563 ส่วนระบบ BAHTNET และระบบ ICAS มีการประเมินตามมาตรฐาน ISO 27001 ซึ่งอ้างอิงตามมาตรฐาน NIST ซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกันกับ CRAF แล้ว จึงไม่ได้มีการประเมิน CRAF ในปี 2563

²⁷ CRAF เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารจัดการภัยคุกคามไซเบอร์ตามแนวทางมาตรฐานสากล

²⁸ ธปท. ร่วมกับ ก.ล.ต. และ คปภ.

²⁹ ธปท. ร่วมกับสมาคมธนาคารไทย

³⁰ ธปท. ร่วมกับ ก.ล.ต. คปภ. สฟทอ. และสมาคมธนาคารไทย

และเป็นช่องทางสร้างบุคลากรด้านนี้เข้าสู่ภาคการเงิน โดยมีผู้เข้าร่วมงานจำนวน 190 คน และมีองค์กรภาคการเงินเข้าร่วมเปิดรับสมัครงาน ฝึกงาน และให้ทุนการศึกษารวม 20 องค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การดำเนินงานโดยคำนึงถึงความยั่งยืน ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลจะเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

1. ด้านการผลักดันนโยบายความยั่งยืนให้เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานของ ธปท. ในปี 2563 ธปท. ได้จัดตั้งคณะทำงานและเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนของ ธปท. นอกจากนี้ ธปท. ได้ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในองค์กร ทำให้ลดการใช้พลังงานและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าเป้าหมายที่กำหนด³¹ ตามแนวปฏิบัติ 3Rs ส่งผลให้ประหยัดค่าใช้จ่ายด้านนี้ได้ประมาณ 8.1 ล้านบาท จากการลดการใช้ไฟฟ้า ลดปริมาณการใช้กระดาษ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปรับปรุงระบบการจัดการพลังงาน และใช้ระบบ auto packaging แทนสายรัดพลาสติกบรรจุภัณฑ์ รวมถึงลดปริมาณขยะและของเสีย นอกจากนี้ ธปท. ได้ปรับลดงบประมาณปี 2564 ด้านสาธารณูปโภคตามเป้าหมายด้านความยั่งยืนจำนวน 3 ล้านบาท เพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมให้เห็นผลชัดเจนมากขึ้น รวมถึง ธปท. ได้บริหารจัดการอาคารและกระบวนการผลิตธนบัตรให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล³² โดยอาคาร 2 สำนักงานใหญ่ได้รับการรับรองตามเกณฑ์ของสำนักงานสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับดีเยี่ยม (G : ทอง) และได้รับการรับรองจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ขึ้นทะเบียน carbon neutral และเข้าร่วมโครงการ Thailand Voluntary Emission เพื่อเป็นองค์กรต้นแบบของการสนับสนุนการลดภาวะโลกร้อน สำหรับการยกระดับธรรมาภิบาลขององค์กร ธปท. ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการสื่อสารและเพิ่มการเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ และกำหนดให้การปฏิบัติงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นหนึ่งในคุณสมบัติ 10 ประการของผู้นำ ธปท. เพื่อใช้ในการประเมินและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในทุกระดับ

2. ด้านการผลักดันให้สถาบันการเงินนำแนวคิดเรื่อง sustainable finance มาเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินธุรกิจ โดยให้ธนาคารพาณิชย์ประเมินตนเองตาม Sustainable Banking Guidelines ด้านกระบวนการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ (responsible lending) โดย ธปท. จะแจ้งผลการประเมินของธนาคารแต่ละแห่งเทียบกับธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงในต้นปี 2564

³¹ ผลการประหยัดพลังงาน ปี 2563 (เทียบกับเป้าหมาย) ได้แก่ (1) ปริมาณการไฟฟ้าของส่วนกิจการธนาคารอยู่ที่ 8.79 กิโลวัตต์-ชั่วโมงต่อตารางเมตรต่อปี (เป้าหมายไม่เกิน 9.2 กิโลวัตต์-ชั่วโมงต่อตารางเมตรต่อปี) สำหรับส่วนผลิตธนบัตรประหยัดพลังงานได้ 400,000 กิโลวัตต์-ชั่วโมงต่อปี (2) ลดปริมาณการใช้กระดาษได้ร้อยละ 21 (เป้าหมายอยู่ที่ร้อยละ 20) และ (3) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ร้อยละ 7.87 (เป้าหมายอยู่ที่ ร้อยละ 2)

(4) ลดปริมาณขยะและของเสียของสำนักงานใหญ่กว่าร้อยละ 24.09 ต่อกิโลกรัมต่อคนต่อเดือน (เป้าหมายอยู่ที่ร้อยละ 10 ต่อกิโลกรัมต่อคนต่อเดือน)

³² มาตรฐานสากลในการบริหารจัดการด้านพลังงาน (ISO 50001) มาตรฐานสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) และมาตรฐานโครงการสำนักงานสีเขียว กรมควบคุมมลพิษ

3. **ด้านการสร้างกลไกช่วยเร่งบรรเทาปัญหาสภาพคล่องและหนี้สินของประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19** นอกเหนือจากมาตรการทางการเงินที่ ธปท. ออกไปผ่านสถาบันการเงิน ได้แก่ การขยายขอบเขตโครงการคลินิกแก้หนี้ ให้ช่วยเหลือลูกหนี้ในวงกว้างขึ้นโดยให้พักชำระหนี้ ลดอัตราดอกเบี้ยให้ร้อยละ 2 ผ่อนเกณฑ์ห้ามก่อหนี้ใหม่ โดย ณ วันที่ 21 ธันวาคม 2563 มีลูกหนี้ที่เข้าร่วมโครงการแล้วทั้งสิ้น 10,612 ราย ร้อยละ 94 ของลูกหนี้สามารถชำระค่างวดได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 6 ของลูกหนี้เลื่อนกำหนดชำระหนี้ รวมถึง ธปท. ได้เปิด “ทางด่วนแก้หนี้” เป็นช่องทางเสริมสำหรับช่วยเหลือประชาชนและธุรกิจในการติดต่อขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้หรือปรับแผนการชำระหนี้กับผู้ให้บริการทางการเงินได้รวดเร็วขึ้น โดยมีจำนวนคำขอผ่านทางด่วนแก้หนี้กว่า 120,000 ราย และได้รับการพิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว 97,200 ราย หรือร้อยละ 81 ส่วนที่เหลือผู้ให้บริการทางการเงินอยู่ระหว่างการพิจารณาคำขอ ตลอดจนได้ส่งเสริมให้มีช่องทางใกล้เคียงหนี้เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนมีความเป็นธรรมมากขึ้น โดย ธปท. ได้ร่วมมือกับกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด และศาลยุติธรรม พัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีความชำนาญด้านการเงินและการจัดการหนี้สินของลูกหนี้เพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยและการต่อรองระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้มีความเท่าเทียมแก้ปัญหาได้เร็ว และช่วยให้ลูกหนี้ไม่ต้องเสียประวัติจากการขึ้นศาล

4. **ด้านการยกระดับการกำกับดูแลการให้บริการทางการเงินของสถาบันการเงินให้มีความเป็นธรรมเทียบเท่ากับมาตรฐานของนานาชาติ** โดย (1) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การคิดค่าธรรมเนียม สำหรับใถ่ถอนสินเชื่อก่อนกำหนดที่คิดจากเงินต้นคงเหลือแทนการคิดจากเงินต้นทั้งก้อน และให้คืนค่าธรรมเนียมบัตร ATM หรือบัตรเดบิตตามสัดส่วนเวลาหากลูกค้ายกเลิกบัตร (2) ออกหลักเกณฑ์เรื่องการคิดดอกเบี้ยผิदनัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้ ที่ให้คิดดอกเบี้ยบนฐานของ "เงินต้นที่ผิदनัดจริง" ที่อัตราดอกเบี้ยตามสัญญา “บวกไม่เกินร้อยละ 3” และให้ “ตัดค่างวดที่ค้างชำระนานที่สุดเป็นลำดับแรก” และ (3) เปิดเผยข้อมูลค่าธรรมเนียมและบริการของสถาบันการเงิน 5 ผลิตภัณฑ์หลักบนเว็บไซต์ของ ธปท. เพื่อให้ประชาชนใช้เปรียบเทียบและเลือกใช้บริการได้ตรงกับความต้องการ ได้แก่ เงินฝาก บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ และสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สำหรับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น ธปท. จะทยอยเปิดเผยข้อมูลในปี 2564

5. **ด้านการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างขึ้นเพื่อให้มีทักษะและวินัยทางการเงินที่ดี** โดยเน้นเรื่องการบริหารจัดการหนี้ของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเงินที่เผชิญอยู่ โดยกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ธปท. ได้เน้นให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นได้อย่างรวดเร็วเกี่ยวกับมาตรการและช่องทางการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งนอกเหนือจากการสื่อสารผ่าน Facebook ของ ธปท. อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังได้เพิ่มการสื่อสารผ่านสมาคมผู้ประกอบการภาคธุรกิจที่มีแรงงานกลุ่มเสี่ยงสูง เช่น ธุรกิจโรงแรมและร้านอาหาร ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งและธุรกิจขนส่งผู้โดยสารหรือสินค้า รวมถึงจัดทำหลักสูตร

“จัดการเงินดี Happy แนนอน” บนเว็บไซต์ “ไทยมีงานทำ” สำหรับกลุ่มวัยทำงาน ธปท. ได้ต่อยอดโครงการ Fin. ดี Happy life โดยได้สร้างตัวแทนส่งเสริมความรู้ทางการเงินขององค์กร (Fin. trainer) จำนวน 125 คน จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 46 แห่งทั่วประเทศ และเพิ่มความรู้เรื่องการบริหารจัดการหนี้และมาตรการทางการเงิน พร้อมกับจัดทำคู่มือปฏิบัติเพื่อให้ตัวแทนสามารถส่งต่อความรู้ไปให้พนักงานในองค์กรหรือคนรอบตัวได้ง่ายและถูกต้อง ส่วนกลุ่มนักศึกษาอาชีวศึกษา ธปท. ได้จัดโครงการ Fin. ดี We can do!!! season 2 โดยมีตัวแทนครูและนักศึกษาที่เป็นผู้แทนส่งเสริมวินัยการเงินและการออมจำนวน 133 คน และสามารถส่งต่อความรู้ถึงนักศึกษาได้ 22,000 คน นอกจากนี้ ธปท. ได้จัดทำ board game เพื่อสื่อความรู้ทางการเงินที่สนุก เข้าใจง่าย และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มากขึ้น ทั้งนี้ โครงการได้ผลในระดับที่น่าพอใจ เนื่องจากนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีสัดส่วนการออมเงินเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ภายหลังเข้าร่วมโครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การรักษาความเป็นอิสระและความน่าเชื่อถือของธนาคารกลางต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายขึ้น

ธปท. สามารถสื่อสารให้เข้าถึงสาธารณชนในวงกว้างขึ้น ทำให้แต่ละกลุ่มได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของ ธปท. เพื่อดำเนินชีวิตและวางแผนธุรกิจภายใต้ความไม่แน่นอนสูง และมีความเข้าใจและเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของ ธปท. โดยเฉพาะมาตรการช่วยเหลือในภาวะวิกฤตโควิด 19 จากการมีกลยุทธ์การสื่อสารเชิงรุก โดยจัดทำแผนสื่อสารที่จัดทำเนื้อหาหลัก (central story) สำหรับทุกนโยบายและมาตรการสำคัญที่ค้ำยันถึงบริบทและช่วงเวลาสื่อสารที่เหมาะสม นอกจากนี้ ได้ปรับระบบงานด้านสื่อสาร โดยมีทีมกลั่นกรองการจัดทำสื่อเพื่อให้สื่อสารเข้าใจง่าย ชัดเจน และตรงกลุ่มเป้าหมาย และทีมโฆษก ธปท. สื่อสารกับสาธารณชนผ่านสื่อต่าง ๆ พร้อมกันนี้ ได้พัฒนา One BOT platform สำหรับจัดเก็บและแชร์ข้อมูลข่าวสารสำคัญเพื่อให้ผู้บริหารนำไปใช้สื่อสารในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร (one message)

นอกจากนี้ ธปท. ได้เพิ่มช่องทางสื่อสารโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมายและปรับเนื้อหาให้เข้าใจง่าย สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่ม ได้แก่ (1) เปิดใช้ Line official, BOT on the GO PODCAST และเว็บไซต์ BOT COVID-19 ที่รวมศูนย์ข้อมูลมาตรการช่วยเหลือทางการเงินจากผลกระทบของวิกฤตโควิด 19 ซึ่งทุกช่องทางมีจำนวนผู้เข้าใช้งานในระดับน่าพึงพอใจ ซึ่งให้เห็นว่า ธปท. สามารถสื่อสารเข้าถึงสาธารณชนได้ในระดับดี³³ (2) เพิ่มการรับฟังและสื่อสารกับ strategic partner และผู้นำทางความคิดทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและ

³³ ข้อมูลสถิติข้อมูลสถิติการใช้งาน ดังนี้ (1) Line official มีผู้ติดตามตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2563 จำนวน 6,385 ราย (เป้าหมายปี 2563 กำหนดไว้ที่ 5,000 ราย) (2) BOT on the GO PODCAST มียอดการเข้าฟังสะสมตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม 2563 จำนวน 14,721 ครั้ง (3) เว็บไซต์ BOT COVID-19 มีผู้เยี่ยมชมตั้งแต่เปิดเว็บไซต์เดือนพฤษภาคม-ธันวาคม 2563 จำนวน 196,231 ราย และมียอดเข้าชม จำนวน 468,417 ครั้ง

เห็นต่างกับนโยบายของ ธปท. เช่น การชี้แจงและตอบข้อซักถามต่อที่ประชุมรัฐสภา และกรรมาธิการสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับมาตรการที่ ธปท. ใช้รับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจการเงิน และ (3) เพิ่มช่องทางสื่อสารภายในกับพนักงาน ผ่าน regulatory news และ BOT WE NEWS เพื่อให้พนักงานเข้าใจนโยบายและมาตรการของ ธปท. และสามารถช่วยสื่อสารต่อภายนอกได้

ในปี 2563 ธปท. ได้รับการยอมรับในระดับสากล จากการได้รับรางวัล Initiatives of the Year Award จากวารสาร Central Banking Publications เพราะมีผลงานด้านการขับเคลื่อนโครงการที่สร้างประโยชน์ต่อประชาชนอย่างชัดเจน เช่น โครงการพร้อมเพย์และโครงการคลินิกแก้หนี้ และรางวัล Artificial Intelligence Initiative จากวารสารเดียวกัน จากการนำ AI มาใช้วิเคราะห์รายงานการประชุมคณะกรรมการสถาบันการเงิน เพื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมและวัฒนธรรมการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ซึ่งช่วยยกระดับการกำกับตรวจสอบไปอีกขั้นหนึ่ง รวมถึงใช้ AI ตรวจสอบและคัดแยกธนบัตรเสีย

รากฐานสำคัญที่ 1 ปลดล็อกและเสริมสร้างศักยภาพพนักงานให้เป็นพลังขององค์กร

ธปท. ได้ส่งเสริมให้พนักงานได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่จากการเข้าอบรมและทำงานที่หลากหลายขึ้น ผ่านโครงการต่าง ๆ ได้แก่ “โครงการ Power match” ที่เปิดโอกาสให้พนักงาน “อาสาทำ” โครงการสำคัญที่ตรงกับความสนใจและความถนัดของตนเองนอกเหนือจากการทำงานประจำ อีกทั้งช่วยให้ ธปท. สามารถสรรหาพนักงานมาทำงานเร่งด่วนได้อย่างรวดเร็ว “โครงการ Voice & Choice” เปิดโอกาสให้พนักงานมีอิสระในการเลือกหลักสูตรฝึกอบรมด้วยตนเอง อีกทั้งได้วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการพัฒนาตนเองของพนักงานประกอบการจัดทำแผนฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน (training roadmap) ประจำปี 2564 และ “Digital learning board” เป็น platform ที่รวบรวมหลักสูตรความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต จำนวนมากกว่า 360 หลักสูตร เพื่อให้พนักงานสามารถเลือกพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา โดยเฉพาะในช่วง work from home

สำหรับการเตรียมความพร้อมผู้นำรุ่นใหม่ ธปท. ได้ปรับกระบวนการคัดเลือกพนักงานกลุ่มศักยภาพ (talents) ให้เข้มข้นขึ้น มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกเพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลาย ใช้คุณสมบัติผู้นำ ธปท. 10 ประการ ประกอบการคัดเลือก และได้ดำเนินการคัดเลือก talents ครบทุกระดับแล้ว ส่วนการพัฒนา talents ยังทำได้จำกัด เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ในช่วงปิดเมือง แต่คาดว่าจะดำเนินการได้มากขึ้นในระยะต่อไป

รากฐานสำคัญที่ 2 ปรับวัฒนธรรมองค์กรและกระบวนการทำงานไปสู่การเป็นองค์กรที่มีความคล่องตัว

รพท. ได้ปรับกระบวนการทำงานและนำเครื่องมือบริหารจัดการองค์กรใหม่มาใช้ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายภายใต้ความไม่แน่นอนสูง โดยนำหลักการ OKRs มาใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานที่โดยมุ่งเน้นการตั้งเป้าหมายงานที่มีความท้าทายมากขึ้นเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่มี impact สูง และจัดตั้ง steering committee³⁴ เพื่อช่วยสอบทานการออกนโยบายให้มีการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน และวางแผนการสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนเป็นกลไกติดตามแผนงานอย่างใกล้ชิดมากขึ้น นอกจากนี้ ได้นำหลักการ “คิดรอบ ตอบได้”³⁵ มาใช้ในการตัดสินใจนโยบายและมาตรการของ รพท. รวมถึงผลักดันให้หลักการดังกล่าวเป็นวัฒนธรรมการทำงานของ รพท. ผ่านการให้ความรู้พนักงานถึงหลักการและแนวทางนำไปประยุกต์ใช้ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ

สำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานผ่านการลด-ละ-เลิก งานหรือกระบวนการทำงานที่ไม่จำเป็นและให้มีการบริหารความเสี่ยงอย่างสมดุล (informed risk-taking) รพท. ได้รวมการประชุมของคณะกรรมการและอนุกรรมการภายในที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ลดปริมาณและความถี่ในการจัดทำเอกสาร รายงานต่าง ๆ ลดจำนวนชั้นในการเสนองานที่ไม่ซับซ้อนหรือความเสียดำให้เหลือไม่เกิน 3 ชั้น ทั้งนี้ ในระยะต่อไปจะขยายผลให้ทุกสายงานต้องปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรและการทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพขึ้น อีกทั้งช่วยลดประเด็นที่เป็น pain points ของพนักงานจากผลสำรวจความผูกพันของพนักงาน และสนับสนุนให้พนักงานได้ทำงานเต็มศักยภาพและมีความคล่องตัวตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ รพท.

รากฐานสำคัญที่ 3 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลเป็นเครื่องมือหลักในทุกกระบวนการทำงาน

รพท. ได้เร่งขับเคลื่อนโครงการ digital transformation เพื่อยกระดับศักยภาพองค์กรให้มีความคล่องตัว ทันสมัย และสร้างประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีอย่างเต็มที่ รวมถึงยกระดับความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์ให้ได้ตามมาตรฐานสากลในระดับเดียวกับธนาคารกลางชั้นนำ ดังนี้

1. ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรไปสู่การเป็น digital workplace รพท. ได้นำ collaboration platform มาใช้ เช่น Microsoft Teams และ BOT OneDrive ทำให้พนักงานมีความคล่องตัวในการทำงานได้

³⁴ steering committee ประกอบด้วย ผู้ว่าการ รองผู้ว่าการ 3 ท่าน ผู้ช่วยผู้ว่าการและผู้บริหารที่กำกับดูแลเรื่องยุทธศาสตร์องค์กรและการสื่อสารองค์กร โดยมีกำหนดการประชุมทุก 2 สัปดาห์

³⁵ หลักการ “คิดรอบ ตอบได้” เป็นกระบวนการสอบทานการคิดวิเคราะห์ที่อิงกับคำถาม 7 ด้าน ได้แก่ (1) ทำไมต้องทำ (2) อยากเห็นผลลัพธ์อะไร (3) มีทางเลือกอะไรบ้าง (4) ทำไมจึงเลือกทางนี้ (5) มีแนวทางลดความเสี่ยงอย่างไร (6) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเห็นอย่างไร และ (7) รู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่ทำได้ผล เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของ รพท. โดยเฉพาะการวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจนโยบาย อยู่บนหลักการคิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบ รอบด้าน เป็นผลดีต่อส่วนรวม ตลอดจนต้องสามารถอธิบายเหตุผลการตัดสินใจให้ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ เข้าใจได้อย่างชัดเจน เพื่อให้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของ รพท. เกิดผลลัพธ์อย่างแท้จริงตามหลักการ RIA

ทุกที่ทุกเวลา โดยเฉพาะรองรับ work from home ในช่วงเวลาปิดเมือง รวมถึงนำระบบ RPA มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพงาน ลดเวลาและต้นทุนการทำงาน มีความคืบหน้าและได้ผลพอสมควร โดยดำเนินการแล้วเสร็จ 8 กระบวนการ³⁶ ซึ่งโดยรวมสามารถลดเวลาการทำงานได้ร้อยละ 50-100 เมื่อเทียบกับวิธีการทำงานเดิม

2. ด้านการพัฒนาพนักงานให้มีความรู้และมีทักษะด้านเทคโนโลยีใหม่ ธปท. ได้สร้าง digital champion จากโครงการ Digital Champion Network รุ่นที่ 1 เพื่อเป็น change agents ปรับองค์กรให้มี digital culture และได้พัฒนา innovative product จำนวน 34 ผลงาน อาทิ SFIs dashboard ที่นำข้อมูลของ SFIs มาวิเคราะห์ในแต่ละมิติได้เร็วและแม่นยำขึ้น และ Prompt Meet ที่ช่วยให้ผู้บริหารและพนักงานสามารถสืบค้นข้อมูลเอกสารการประชุมที่มีจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งได้พัฒนาความรู้และทักษะด้าน digital ให้กับพนักงาน ผ่าน (1) โครงการ Data ViZ Art ที่ส่งเสริมทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกด้วย micro data และทำ data visualization สำหรับนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่าย โดยได้เผยแพร่ผลงานที่ชนะการประกวดในกรุงเทพฯธุรกิจออนไลน์ และ Thai Publica (2) โครงการ data school เพื่อพัฒนาทักษะด้าน data analytics ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อต่าง ๆ เช่น Tableau, Python และ PyTorch (3) การนำร่องใช้ AI และ ML เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ การตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัยของระบบ BATHNET การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการบริหารเงินสำรองและการดูแลตลาดการเงิน และการตรวจสอบธนบัตรเสีย (4) จัดตั้ง design thinking center ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีลูกค้าเป็นศูนย์กลาง ซึ่งได้จัด workshop ให้แก่ฝ่ายงานต่าง ๆ และนำผลลัพธ์ไปพัฒนาระบบงานอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ งานพัฒนาระบบ supervisory technology สำหรับกระบวนการตรวจสอบสถาบันการเงิน งาน call center และงาน digital factoring

3. ด้านการยกระดับการบริหารจัดการข้อมูลให้มีคุณภาพ เข้าถึงได้สะดวก พร้อมทั้งมีการกำกับดูแลข้อมูลที่ดีเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทั้งภายในและภายนอก ธปท. ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัย โดย (1) จัดทำแนวปฏิบัติกลางในการกำกับดูแลข้อมูลให้เป็นมาตรฐานกลางของ ธปท. ด้านธรรมาภิบาลข้อมูล³⁷ (2) พัฒนาระบบทะเบียนข้อมูลกลาง สำหรับบริหารจัดการทะเบียนข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเข้าถึงได้สะดวกตามระดับชั้นความลับข้อมูล และ (3) นำร่องโครงการปฏิรูปการรายงานข้อมูลของสถาบันการเงิน เพื่อลดภาระของสถาบันการเงินในการรายงานข้อมูลต่อ ธปท. (data guillotine) ด้วยการยกเลิกชุดข้อมูล จำนวน 18 ชุด ข้อมูล และประกาศ 27 ฉบับ ซึ่งปัจจุบันหมดความจำเป็นแล้ว

³⁶ 8 กระบวนการ ได้แก่ (1) การเตรียมสไลด์ข้อมูลมิติแรงงานจากข้อมูลประกันสังคมประกอบรายงาน กนง. (2) การตรวจสอบข้อมูลประกอบ การขอความเห็นชอบแต่งตั้งกรรมการผู้บริหารสถาบันการเงิน (3) การตรวจสอบข้อมูลการจ่ายดอกเบี้ยพันธบัตรและภาษี (4) งานตรวจและบันทึก ค่ารักษาพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ (5) งานตรวจและบันทึกค่ารักษาพยาบาล ธปท. (6) งานจ่ายเงินฝ่ายการเงินและการบัญชี (7) การเตรียมข้อมูลภาคเกษตรประกอบรายงาน กนง. และ (8) การจัดทำข้อมูลฐานเงินรายวัน รายสัปดาห์

³⁷ มาตรฐานกลางของ ธปท. ด้านธรรมาภิบาลข้อมูล อาทิ บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลตลอดวงจรชีวิตข้อมูล

4. ด้านการยกระดับความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีและความพร้อมรับมือการโจมตีทางไซเบอร์ที่ได้มาตรฐานระดับชั้นนำ ซึ่ง ธปท. ได้ดำเนินการอย่างเข้มข้นมาอย่างต่อเนื่อง และได้จัดทำกรอบและหลักเกณฑ์การใช้ cloud services และหลักสุขอนามัยทางไซเบอร์ (cyber hygiene principles) เพื่อกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงานให้ปลอดภัยห่างไกลจากภัยไซเบอร์

สารบัญย่อ

อักษรย่อ	คำเต็ม
กนง.	คณะกรรมการนโยบายการเงิน
กบข.	กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
ก.ล.ต.	สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
กสทช.	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
กสส.	กรมส่งเสริมสหกรณ์
คปภ.	สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
ธ.ก.ส.	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ธปท.	ธนาคารแห่งประเทศไทย
บสย.	บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
ศบค.	ศูนย์บริการสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
สภมช.	สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ
สปส.	สำนักงานประกันสังคม
สพธอ.	สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
สรอ.	สหรัฐอเมริกา
สศก.	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สศค.	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สศช.	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สสว.	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
สอวช.	สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
3Rs	Reduce Reuse Recycle
AI	Artificial Intelligence
BAHTNET	The Bank of Thailand Automated High-Value Transfer Network
BIS	Bank for International Settlements

BSF	Corporate Bond Stabilization Fund
CBDC	Central Bank Digital Currency
CGR	Corporate Governance Report of Thai Listed Companies
CPMI	Committee on Payments and Market Infrastructures
CRAF	Cyber Resilience Assessment Framework
DLT	Distributed Ledger Technology
KYC	Know Your Customer
ETF	Exchange Traded Fund
FCD	Foreign Currency Deposit
FIDF	Financial Institutions Development Fund
FSCC	Financial Stability Consultative Committee
FX	Foreign Exchange
GISTDA	Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization)
ICAS	Imaged Cheque Clearing and Archive System
LCR	Liquidity Coverage Ratio
LTV	Loan to Value
MFLF	Mutual Fund Liquidity Facility
ML	Machine Learning
NCB	National Credit Bureau Co.,Ltd
NDID	National Digital ID
NIST	National Institute of Standards and Technology
NITMX	National Interbank Transaction Management and Exchange
NPL	Non-performing Loan
NR	Non-resident
NRQC	Non-Resident Qualified Company

OKR	Objective and Key Results
PGS	Portfolio Guarantee Scheme
RIA	Regulatory Impact Assessment
RPA	Robotic Process Automation
SFIs	Special Financial Institutions
SLA	Service Level Agreement
SMEs	Small and Medium Enterprises
TB-CERT	Thailand Banking Sector Computer Emergency Response Team
TTC-CERT	Thailand Telecommunication Computer Emergency Response Team

ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการดำเนินงาน ปี 2563

ปี 2563 เป็นปีที่ท้าทายของคนไทยทุกภาคส่วน รวมถึง ธปท. ที่ต้องรับมือกับวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่เข้ามาซ้ำเติมปัญหาระบบเศรษฐกิจการเงินและสังคมที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการสะสมปัญหาเชิงโครงสร้างและความเปราะบางในมิติต่าง ๆ อาทิ หนี้ครัวเรือน และโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้การดำเนินงานตามพันธกิจและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ ธปท. ยิ่งยากและท้าทายมากขึ้น รวมถึงต้องบริหารจัดการองค์กรภายใต้ภาวะความไม่แน่นอนสูง โดยสรุปปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการดำเนินงาน ปี 2563 ดังนี้

1. การจัดลำดับความสำคัญและปรับแผนงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์ โดยต้องเร่งดำเนินการและจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อตอบโจทย์ที่ท้าทาย 5 ด้าน ได้แก่

โจทย์ที่ 1 การแก้วิกฤตหนี้ที่ยั่งยืนเพื่อให้ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจผ่านพ้นวิกฤตโควิด 19 และฟื้นตัวได้ กล่าวคือ ลูกหนี้ต้องไม่จมกองหนี้และมีสภาพคล่องหล่อเลี้ยงเพียงพอให้พ้นช่วงวิกฤตไปได้ โจทย์ที่ 2 การรักษาเสถียรภาพระบบการเงิน เพื่อไม่ให้ระบบการเงินเกิดปัญหาและยังสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยระบบสถาบันการเงินต้องมีเงินสำรองและเงินกองทุนเพียงพอรองรับผลกระทบจากวิกฤต และยังทำหน้าที่ให้สินเชื่อต่อเนื่อง มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการจัดการหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และกลไกรักษาเสถียรภาพระบบการเงินในจุดเปราะบาง โจทย์ที่ 3 การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาค เพื่อให้โครงสร้างเศรษฐกิจไทยทนทานต่อความผันผวนของระบบเศรษฐกิจการเงินโลกและนำไปสู่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของไทยที่ยั่งยืนในระยะต่อไป โจทย์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชน เพื่อให้ ธปท. เป็นหนึ่งในองค์กรที่ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ เชื่อมั่นว่าทำหน้าที่ และการออกนโยบายและมาตรการด้วยความรอบคอบและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ และโจทย์ที่ 5 การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพื่อให้ ธปท. เป็นองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และสร้างประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย

แม้ว่าโดยภาพรวม ธปท. สามารถดำเนินงานตามพันธกิจและแผนยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงการตอบโจทย์ข้างต้นก็ตาม แต่ด้วยสถานการณ์โควิด 19 ที่รุนแรงมากและยืดเยื้อ ทำให้ ธปท. ต้องปรับมาตรการทางการเงินจากเดิมที่เป็นการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้เป็นการทั่วไปที่ออกใช้ในช่วงแรกของระบาดระลอกของโควิด 19 เพื่อให้ครอบคลุมลูกหนี้ในวงกว้างและดำเนินการได้อย่างทันที่ เป็นมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้โดยตรงจุดและเหมาะสมกับลักษณะปัญหาและศักยภาพในการฟื้นตัวของแต่ละกลุ่ม ซึ่งพบว่าผลของมาตรการดังกล่าวยังทำได้จำกัด ดังนั้น ธปท. ได้เตรียมปรับแนวทางและปลดล็อกข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อให้สภาพคล่องที่มีอยู่มากในระบบสามารถกระจายไปถึงคนตัวเล็กได้ดีขึ้น โดยเฉพาะ SMEs ที่มีศักยภาพเพื่อให้มี

สภาพคล่องเพียงพอที่จะดำเนินธุรกิจให้ไปต่อได้ รวมถึงผลักดันให้มีการปรับโครงสร้างหนี้อย่างมีคุณภาพ ซึ่ง ธปท. จะเร่งดำเนินการให้เห็นผลมากขึ้นในปี 2564

นอกจากนี้ ธปท. จำเป็นต้องเลื่อนแผนงานบางส่วนออกไปเนื่องจากไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะแผนงานที่ต้องผลักดันร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทาง อีกทั้งหน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการรับมือกับผลกระทบของวิกฤตโควิด 19 เป็นลำดับแรกก่อน อาทิ เลื่อนการออกมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพระบบการเงินในช่วงเศรษฐกิจขาขึ้นและมาตรการส่งเสริมการออม โดยจะทบทวนดำเนินการอีกครั้งภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจคลี่คลาย นอกจากนี้ ต้องยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนแผนงานที่ต้องจัดกิจกรรมรวมตัวเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมซึ่งทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์น้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ อาทิ โครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่กลุ่มนักเรียนนักศึกษาอาชีวะและกลุ่มวัยทำงาน และการจัดงาน Network for Greening the Financial System (NGFS) เพื่อผลักดันนโยบายด้านความยั่งยืนของภาคการเงิน รวมถึงต้องชะลอแผนงานที่ต้องเจรจากับธนาคารกลางหรือหน่วยงานต่างประเทศ อาทิ โครงการขยายการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในภูมิภาค โครงการขยายการเชื่อมโยงระบบชำระเงินระหว่างไทยกับประเทศเวียดนาม สิงคโปร์ มาเลเซีย (cross-border payment) โดยคาดว่าจะทยอยดำเนินการได้ในครั้งแรกของปี 2564

2. การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อผลักดันนโยบายด้านเศรษฐกิจการเงินในส่วนที่เกี่ยวข้องกันให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากระบบเศรษฐกิจการเงินมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันสูง และ ธปท. มีเครื่องมือนโยบายจำกัด ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนงานทั้งด้านการดูแลรักษาเสถียรภาพและด้านการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเงินไทย ธปท. ต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนด้วย จึงทำให้บางแผนงานมีความคืบหน้าน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ และบางส่วนต้องใช้เวลาที่จะเห็นผลสัมฤทธิ์ชัดเจน อาทิ แผนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในระยะยาวที่ต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานเศรษฐกิจต่าง ๆ เป็นสำคัญ แผนการสร้างระบบนิเวศอัตราแลกเปลี่ยนใหม่และโครงการพัฒนาระบบการเงินโลกดิจิทัลที่ต้องสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับทั้งภาครัฐและเอกชน และแผนการสร้างกลไกดูแลเสถียรภาพระบบการเงินที่เข้มแข็งขึ้นผ่านความร่วมมือและการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกระทรวงการคลัง ธปท. และหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินอื่น อย่างไรก็ตาม ธปท. ได้จัดทำ stakeholder mapping สำหรับใช้วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อวางแผนสร้างความร่วมมือในระดับองค์กร โดยจะเริ่มนำมาใช้ให้เป็นรูปธรรมและครอบคลุมทุกกลุ่ม key stakeholder ในปี 2564 ซึ่งคาดว่าจะทำให้แผนงานและนโยบายของ ธปท. และหน่วยงานอื่นสอดคล้องและปฏิบัติในทิศทางเดียวกันเพื่อจะสร้างประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย

3. การสื่อสารกับสาธารณชนเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในนโยบายและมาตรการของ ธปท. เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจมีความผันผวนสูงและผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจที่รุนแรงและกระจายในวงกว้างส่งผลให้สาธารณชนมีความคาดหวังต่อบทบาทของ ธปท. เพิ่มขึ้น ประกอบกับอาจมีทั้งกลุ่มเห็นด้วยและเห็นต่างจากนโยบาย

และมาตรการของ ธปท. จนอาจนำไปสู่การถูกตั้งข้อสงสัยถึงประสิทธิผลและความชอบธรรมในการทำหน้าที่ของ ธปท. โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลสูงและพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารของคนในสังคมให้ความสำคัญกับความเร็วของข้อมูลข่าวสารและเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ในขณะที่เหตุและผลของการทำนโยบายของ ธนาคารกลางเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและยากต่อการอธิบายให้สังคมเข้าใจ จึงทำให้มีโอกาสที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำงานของธนาคารกลางจะถูกบิดเบือนไป ทั้งนี้ ธปท. ได้ปรับการสื่อสารให้มุ่งสื่อตรงกับกลุ่มประชาชน ผู้ประกอบการรายย่อย และชุมชนในพื้นที่ต่างจังหวัดมากขึ้น เพื่อให้เข้าใจมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ของ ธปท. และสามารถนำข้อมูลไปใช้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ได้ถูกต้อง อีกทั้งเน้นสร้างความเข้าใจและเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของ ธปท. โดยเฉพาะมาตรการช่วยเหลือที่ใช้รับมือกับภาวะวิกฤตโควิด 19 ซึ่งอาจแตกต่างไปจากภาวะปกติและภาวะวิกฤตที่เคยเป็นมา นอกจากนี้ ธปท. ให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อให้สาธารณชนมีความรู้และเท่าทันพัฒนาการทางการเงินใหม่ในโลกดิจิทัลอย่างต่อเนื่องด้วย